

Metaadatok, teljesség és referátumok

Kevés az információ arról, hogy milyen alapon kerülnek be egy-egy webállományba az egyes dokumentumok, de világos, hogy nem történik szelekció.

Egy weboldalon nincs lehetőség az adatok mezőkre történő rendezésére, így – a hagyományos adatbázisokkal szemben – nem kereshetünk a szerzőre, a cím szavaira stb. A keresésbe egyformán bekerülhet a keresett kifejezés akkor is, ha az az első vagy az utolsó bekezdésben, vagy akár egy lábjegyzetben fordul elő. Ezen csak az olyan metaadat-formátumok megjelenése változtat némi- leg, mint a Dublin Core és a Warwick Framework.

Arról is alig tudunk, hogyan indexelik a keresés számára ezeket a weboldalakat. A legtöbb keresőgép a legrelevánsabb helyeket mutatja meg előbb. A relevancia ebben az esetben azt jelenti, hogy ezekben találta a legnagyobb számú keresőkifejezést. Ez csak durva közelítést adhat, és nem teszi lehetővé a teljesítmény és a megbízhatóság értékelését.

A webkeresők egyébként is változó minőségű anyagokban keresnek, amelyekben a metaadatok használata ma még ritkaságszámba megy és következtelen. Ezért is volna fontos referátumok integrálása a dokumentumokba, még akkor is, ha egyes keresők csak a szöveg első 25 szavát fogadják be, vagy mások a 25 szót meghaladó dokumentumokat figyelmen kívül hagyják.

A referátumok és mikroszövegek hatékonyságának vizsgálatára összevetették hagyományos online adatbázisok (ERIC, LISA, ISI), tematikus listát adó webkeresők (Euroferret, Excite, Infoseek, Yahoo!, Lycos Top 5%, Magellan, WebCrawler), valamint Internet gateway szolgáltatók (ADAM, EEVL, OMNI, NetFirst, SOSIG) referátumait.

Az olvashatóság szempontjából a webkeresők adták a legjobb eredményt, a gateway-ek közepe- sen, az online adatbázisok gyengén szerepeltek. Az első helyezett a Lycos lett, és a további négy is webkereső, csupán az Euroferret szorult az

ADAM, az OMNI és a SOSIG mögé. A legrosszabb olvashatóságot az EEVL produkálta. Ez részben annak tudható be, hogy a rövidebb szövegek (webkeresők) könnyebben is olvashatók. Az olvashatóság azonban a szövegek alapjellemzőinek mechanikus jellegű mérésre szolgál, és nem helyettesítheti az olvasók véleményét.

A tartalom vonatkozásában mutatkozó eredmények: a hosszabb referátumokat tartalmazó forrásokra inkább jellemző, hogy az elsődleges dokumentumban található fontosabb információból többet tükröznek. A webkeresők kevés szóban és szórakoztató stílusuknál fogva kevesebbet adnak e tekintetben. A legjobb minősítést itt az ADAM kapta. A mezőny végén álló webkeresők sorát csak a SOSIG bontja meg. Az utolsó az Infoseek.

Mindhárom típusú forrás széles körben használja az informatív referátumokat, amelyek az összes referátum 50%-át teszik ki. A Magellan referátumainak 97%-a informatív.

Az indikatív stílust preferálják azonban a gateway-ek, a 72%-ban informatív ADAM kivételével. Az OMNI referátumai 100%-ban indikatívak.

A webkeresők referátumai egészen mások, mint az adatbázisok nyomtatott kiadványokból származó referátumai. A webkeresők mintegy 50 szó terjedelmű annotációi az információ megtalálását segítik, mintsem az információkeresés folyamán kapott nagyobb számú találat szűrésére, a kevésbé releváns rekordok kiszűrésére szolgálnak, mint az online adatbázisok referátumai.

Ez utóbbiak kevés figyelmet szentelnek a képzetlen felhasználók igényeinek, akik nem tudnak különbséget tenni a jó és kevésbé jó források között.

WHEATLEY, A.–ARMSTRONG, C. J.: Metadata, recall, and abstracts: can abstracts ever be reliable indicators of document value? = *Aslib Proceedings*, 49. köt. 8. sz. 1997. p. 206–213./

(Koltay Tibor)

Emelkedett az amerikai könyvtárosok fizetése

Az 1995–96-os évhez képest – amikor ijesztő mértékben estek vissza a fizetések – 1996–97-ben igen pozitív változásról számol be az *American Library Association (ALA)* rendszeresen elvégzett felmérése.

A könyvtárosok fizetése átlagosan 4,62%-kal emelkedett akkor, amikor a magánszektorban és a

köztisztviselők körében csak 3,3%-kal. A fizetések változása az egyes könyvtárosi kategóriákban több évre visszamenőleg az előző évhez viszonyított százalékban kifejezve az 1. táblázat szerint alakult.

A felmérés azokra a könyvtárosokra terjedt ki, akik az ALA akkreditált, felsőfokú intézményben szereztek oklevelet, s olyan felsőoktatási vagy

1. táblázat

Év	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996 (USD)	1996/97	1997 (USD)
Igazgató	+8,9	+6,0	+3,9	+4,4	+4,5	+0,1	58 297	+5,7	61 607
Igazgatóhelyettes	+8,9	+4,0	+0,2	+3,4	+5,3	+2,7	52 650	+3,1	54 289
Osztály- és fiókvezető	+7,8	+5,7	+0,9	+3,0	+4,0	+1,3	42 766	+3,6	44 285
Tájékoztató könyvtáros	+5,1	+3,2	+1,5	+3,7	+4,1	+0,4	35 789	+4,6	37 437
Címleíró szakozó	+5,2	+2,8	-0,5	+4,1	+6,9	+0,9	36 614	+4,3	38 182
Gyerekkönyvtáros	+8,0	+11,3	-2,1	+3,3	+4,2	-1,2	34 572	+6,5	36 809

közkönyvtárakban dolgoznak, amelyek legalább két ilyen képzettségű munkatársat alkalmaznak. A könyvtárakat 5 kategóriába osztották: 25–100 ezer lakost szolgáló közkönyvtárak, 100 ezernél több lakost szolgáló közkönyvtárak, kétéves főiskolák, négyéves főiskolák, egyetemek. Véletlenszerűen küldtek kérdőívet 1279 könyvtárba; használható válasz 941-től érkezett.

A fizetések összege különbözik az egyes földrajzi régiókban: legmagasabbak az észak-atlanti régióban, legalacsonyabbak a délkeleti régióban. Így volt ez már az előző évben is.

/LYNCH, M. J.: Librarians' salaries: much better this year. = *American Libraries*, 28. köt. 10. sz. 1997. p. 72–73./

(Papp István)

Nőtt a kölcsönzések száma, nőttek a kiadások az amerikai közkönyvtárakban

Némi visszaesés után ismét elérte az 1992-es csúcst a kölcsönzések száma az amerikai közkönyvtárakban – állapítja meg a 25 ezernél több lakost szolgáló könyvtárak 112 egységéből álló mintája alapján a *University of Illinois könyvtári kutatóközpontjának* a munkatársa.

	1987	1990	1991	1995	1996
A kölcsönzések alakulása (%-ban)					
összes kölcsönzés	95	100	106	109	110
felnőttek kölcsönzése	91	100	105	113	116
gyerekek kölcsönzése	79	100	106	109	115
A kölcsönzések megoszlása (%-ban)					
felnőttek			62	63	64
gyerekek			38	37	36
A kiadások alakulása (%-ban)					
összes kiadás	81	100	106	131	138
személyi kiadások	78	100	108	135	141
állománygyarapítás	86	100	106	126	134
egyéb kiadások	77	100	101	115	123
A kiadások megoszlása (%-ban)					
személyi kiadások			65	65	66
állománygyarapítás			15	15	15
egyéb kiadások			19	18	18
Az egy lakosra eső kölcsönzések száma			5,2	5,6	6,0
kiadások összege (\$)			14,04	17,36	19,17
állománygyarapítás összege (\$)			2,00	2,73	2,93
Az egy kölcsönzésre eső kiadások összege (\$)			2,64	2,97	3,13

Az 1990-es adatokat véve 100%-nak vizsgálták meg az 1987-től 1996-ig terjedő időszak kölcsönzési forgalmát és kiadásait.

A közlemény táblázatait kivonatosan és összevontan közöljük.

A kiadások nem tartalmazzák az épület- és gépi beruházásokat. A táblázat magáért beszél, néhány adatra azonban érdemes külön is felhívni a figyelmet.

A kiadások gyorsabban nőttek, mint a kölcsönzések. (Ha viszont az 1990-es dollárértéket vesszük, akkor alig gyorsabb a kiadások növekedése, mint a kölcsönzéseké.) A kiadások megoszlása állandósult: a leggyorsabban a személyi kiadások nőttek, náluk kevésbé az állománygyarapításra, még lassabban a dologiakra fordított kiadások. Hasonlóan stabil a felnőttek és a gyerekek kölcsönzéseinek egymáshoz viszonyított aránya.

/WRIGHT, L. A.: Public library circulation, spending continue upswing. = *American Libraries*, 28. köt. 10. sz. 1997. p. 74–75./

(Papp István)